

'גבריאלה' הביאה לחופי הארץ 40 מעפילים. על הגעתה לא הייתה לבריטים אתראה מודיעינית, גם לא ידיעה. זו הייתה ספינת חופים קטנה בבעלות יונית שהופעלה במשימות מפוקפקות בשנות המלחמה ואחריה.¹ שמה המקורי היה 'הלני'.² היא הייתה ספינת עץ בדחי 60 טון, להנעתה שימשו מנוע דיזל וגם מפרש עזר, מהירותה המקסימאלית הייתה 5 קשרים.³ רכש אותה איש המוסד לוי שוורץ (לימים שבט) באמצעות מתווך יוני בשם הרילוס. לאחר שנרכשה הוכנה הספינה בנמל פיראוס ביוון לקליטת 40 מעפילים. בהכנות השתתפו לוי שוורץ, הרילוס עצמו וגם יצחק אלשיך (אבוזי), ימאי מנמל חיפה שגויס למשימה. לצורך השטת הספינה נשכר צוות יוני מקומי, רב חובל וארבעה מלחים. אלשיך מונה בהמשך למפקד ההפלגה ולא היו אתו מלווים נוספים. גם 'גדעוני' לא צורף להפלגה והקשר התבסס על שידור בלבד (מקלט לא היה). לצורך שידור ההודעות בצורה מוצפנת הובאו לספינה פטיפון ותקליטים שלכל מנגינה משמעות מסוימת המוסכמת מראש.⁴

בבוקר ההפלגה עגנה הספינה במפרץ קטן ליד פיראוס, 40 המעפילים הגיעו לקרבת מקום במסווה של עריכת פיקניק ומשם הועברו לספינה בסירת חתירה. ב-2 בספטמבר 1945 הרימה הספינה עוגן ויצאה לדרך. נתיבה עבר במיצר הסקרפנטו, לאורך החוף הטורקי, מצפון לקפריסין ודרומה לכיוון חיפה.⁵ מול ראש הכרמל הייתה הספינה אמורה להיפגש בסירה שתצא משדות ים ותלווה אותה לחוף קיסריה. בסירה יצאו אנשי הפלי"ם דב מגן (ברצ'יק), יואש צידון (צ'אטו), משה רבינוביץ והמכונאי אנשל. 'הלני' הייתה אמורה לתלות זוג מכנסיים על התורן כסימן זיהוי בולט משום שחזותה דמתה לספינות הדייג הערביות בסביבה. החבירה לא הסתייעה ואלשיך החליט להמשיך דרומה ולהגיע עצמאית לנקודת ההורדה. תכניתו הייתה להפליג מנקודת המפגש לאורך החוף אל מול חוף שדות ים שם היו אמורים אנשי הפלי"ם להדליק מדורה גדולה כאות מוסכם.⁶ הספינה הגיעה לנקודה ב-9 בספטמבר

¹ אתר הפלי"ם, "סיפור הפלגת 'גבריאלה'".

² בכך אני חולק על הכתוב באתר הפלי"ם בדף האנייה וגם אצל אהרוני (אהרוני – מטות עמ' 31) כי שם הצופן של הספינה היה 'הלני' ושמה המקורי היה גבריאלה. את הספינה הכין איש המוסד לוי שוורץ. כינויו היה 'גבריאל'. יהיה זה צירוף מקרים נדיר בו 'גבריאל' רכש ספינה ששמה המקורי 'גבריאלה'. סביר יותר ששמה הנכון של הספינה הוא 'הלני' ו'גבריאלה' הוא שם הצופן שלה שנגזר כנראה משמו. חיזוק נוסף לסברתי זו אני מקבל ממעורבותה של הספינה שנה אחר כך בהפלגת ה'רפיח' שם היא מוזכרת כספינת שירות של המוסד בשם 'הלני'.

³ אמ"ה, תיק 'גבריאלה', מאת גבריאל (איש המוסד לוי שוורץ), דו"ח מצב, 28.8.45.

⁴ שם, שם.

⁵ אהרוני – מטות, עמ' 32.

⁶ שם, שם.

לאחר רדת החשיכה והטילה עוגן, סירות חתירה שיצאו מחוף שדות ים הורידו את המעפילים והעבירו לספינה מספר חביות דלק לצורך הפלגתה חזרה ליוון, כל זאת בחסות החשיכה. נקודת התצפית הבריטית בגבעת אולגה לא הבחינה במתרחש. במהלך ההפלגה כולה לא נראה כל סימן כי הספינה התגלתה או נעקבת וגם ההורדה מול חוף שדות ים התבצעה באין מפריע.⁷ אם הייתה סירת משטרה אותו לילה בים הרי שסיכוייה לגלות בלילה חשוך ספינה קטנה היו קלושים. כעובדה, הספינה לא התגלתה.

⁷ אתר הפלי"ם, "סיפור הפלגת 'גבריאלה'".